

СХОЖІ ТА ВІДМІННІ РИСИ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 111-1 ТА 436-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Левадний Роман Сергійович

*аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби Безпеки України
м. Київ, Україна*

Криміналізація колабораційної діяльності окрім захисту прав та інтересів суспільства та держави зумовила ряд складнощів, в т.ч. проблему розмежування складу колабораціонізму визначеного у ч. 1 ст. 111-1 КК України від суміжного за об'єктивною стороною кримінального правопорушення визначеного у статті 436-2 КК України, які мають ряд схожих рис.

Зокрема ч. 1 ст. 111-1 КК України криміналізує наступні діє «публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України»¹.

Публічне заперечення здійснення збройної агресії, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території може мати різні мотивації та наслідки, а саме:

- заперечення здійснення збройної агресії та окупації частини території може бути пов'язане з політичними інтересами та спрямоване на захист іміджу країни-агресора;

- заперечення факту збройної агресії та окупації може використовуватися для маніпулювання громадською думкою та створення відчуття невідомості або недостатності доказів щодо подій.

- заперечення факту збройної агресії та окупації може використовуватися для перекручення або зміни сприйняття подій у світлі політичних або ідеологічних цілей.

Ст. 436-2 КК України «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, глорифікація її учасників» передбачає різні правові підходи, які можуть

---

¹ Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.12.23).

використовуватися для оцінки дій та виражають відношення до збройної агресії:

1) виправдовування (justification) – це визнання певних дій або поведінки як законних у відповідності з певними правовими, моральними або політичними принципами (наприклад, у разі виправдовування збройної дії, сторона може стверджувати, що вона діяла відповідно до міжнародного права на самооборону чи захист власних інтересів);

2) визнання правомірною (legitimization) – це визнання певних дій чи поведінки як законних, допустимих та правомірних відповідно до національного та міжнародного права;

3) заперечення збройної агресії (denial of armed aggression) – відмова чи відкидання звинувачень у вчиненні агресивних дій чи нападів або їх виправдання (наприклад, по відношенню до держави, яка вступила в війну, особа може заперечувати, що вона перша розпочала військові дії та визнавати їх як самооборону або відсіч).

Глорифікація учасників збройної агресії – це процес піднесення або романтизації осіб, які беруть участь у воєнних діях чи агресивних конфліктах, який може виражатися у різних контекстах, включаючи масові медіа, політичну пропаганду, культурні твори та інші сфери. Глорифікація може мати серйозні наслідки та вплив на сприйняття воєнних подій та їхніх наслідків, зокрема:

- глорифікація може сприяти утвердженню ідеї, що воєнні дії є прийнятними чи навіть героїчними, що може призвести до легітимізації насильства та порушень прав людини;

- стимулювання агресивної поведінки, зокрема, глорифікація може підштовхувати осіб до участі у конфліктах та агресивних діях, спонукаючи їх до відчуття важливості та слави через такі дії;

- глорифікація може сприяти романтизації війни та створенню ідеалізованого зображення воєнних подій, що не відображає їхнього справжнього характеру;

- глорифікація може сприяти порушенню міжнародного гуманітарного права та прав людини, спонукаючи до безкарності за вчинення воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Попри схожі риси кримінальні правопорушення визначені у ч. 1 ст. 111-1 та ст. 436-2 КК України мають різну мету: 1) відмова визнавати відповідальність за вчинення агресії і окупації (ст. ч. 1 ст. 111-1 КК України); 2) виправданні дій та утвердження лігітимності позицій та дій збройної агресії.